

Eğitimde Program Geliştirme ve Program Değerlendirme

Prof. Dr. Salih Uşun

EĞİTİM
yayınevi

EĞİTİMDE PROGRAM GELİŞTİRME VE PROGRAM DEĞERLENDİRME

Prof. Dr. Salih Uşun

Genel Yayın Yönetmeni: Yusuf Ziya Aydoğan (yza@egitimyayinevi.com)

Genel Yayın Koordinatörü: Yusuf Yavuz (yusufyavuz@egitimyayinevi.com)

Sayfa Tasarımı: Kübra Konca Nam

Kapak Tasarımı: Eğitim Yayınevi Grafik Birimi

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

Yayıncı Sertifika No: 47830

ISBN: 978-625-6658-77-6

1. Baskı, Mayıs 2024

Baskı Cilt: Repro Bir Matbaacılık

İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514 Cad. No: 23-25 Yenimahalle/Ankara

Matbaa Sertifika No: 47381

Kütüphane Kimlik Kartı

EĞİTİMDE PROGRAM GELİŞTİRME VE PROGRAM DEĞERLENDİRME

Prof. Dr. Salih Uşun

XIV+316 s., 160x240 mm

Kaynakça var, dizin yok.

ISBN: 978-625-6658-77-6

Copyright © Bu kitabın Türkiye'deki her türlü yayın hakkı Eğitim Yayınevi'ne aittir. Bütün hakları saklıdır. Kitabın tamamı veya bir kısmı 5846 sayılı yasanın hükümlerine göre kitabı yayımlayan firmanın ve yazarlarının önceden izni olmadan elektronik/mechanik yolla, fotokopi yoluyla ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, yayımlanamaz.

EĞİTİM

yayınevi

Yayınevi Türkiye Ofis: İstanbul: Eğitim Yayınevi Tic. Ltd. Şti., Atakent mah.

Yasemen sok. No: 4/B, Ümraniye, İstanbul, Türkiye

Konya: Eğitim Yayınevi Tic. Ltd. Şti., Fevzi Çakmak Mah. 10721 Sok. B Blok,

No: 16/B, Safakent, Karatay, Konya, Türkiye

+90 332 351 92 85, +90 533 151 50 42, 0 332 502 50 42

bilgi@egitimyayinevi.com

Yayınevi Amerika Ofis: New York: Egitim Publishing Group, Inc.

P.O. Box 768/Armonk, New York, 10504-0768, United States of America

americaoffice@egitimyayinevi.com

Lojistik ve Sevkiyat Merkezi: Kitapmatik Lojistik ve Sevkiyat Merkezi, Fevzi Çakmak Mah.

10721 Sok. B Blok, No: 16/B, Safakent, Karatay, Konya, Türkiye

sevkiyat@egitimyayinevi.com

Kitabevi Şubesi: Eğitim Kitabevi, Şükran mah. Rampalı 121, Meram, Konya, Türkiye

+90 332 499 90 00

bilgi@egitimkitabevi.com

İnternet Satış: www.kitapmatik.com.tr

+90 537 512 43 00

bilgi@kitapmatik.com.tr

 kitapmatik
İlk okuyanın ilk okuması
İnternetteki kitapçınız

İÇİNDEKİLER

TABLolar LİSTESİ	IX
ŞEMALAR-ŞEKİLLER VE ÇİZELGELER LİSTESİ	X
ÖNSÖZ	XI
YAZARIN ÖZGEÇMİŞİ	XIII

1. BÖLÜM

EĞİTİM ve ÖĞRETİM İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

1.1. EĞİTİM.....	1
1.1.1. Eğitim Türleri ve Sınıflandırılması	5
1.1.1.1. Formal Eğitim	5
1.1.1.2. İnfomal Eğitim	6
1.1.1.3. Sargın Eğitim (Algın eğitim)	6
1.2. ÖĞRENME	6
1.3. ÖĞRENİM	7
1.4. ÖĞRETME.....	7
1.5. ÖĞRETİM	7
1.6. İLETİŞİM	7
1.7. KÜLTÜR.....	7
1.7.1. Kültürleme	8
1.7.2. Kültürleme ve Eğitim	8
1.7.3. Kültürlenme	8
1.7.4. Kültürleşme.....	8
1.8. BİLİM	9
1.9. PEDAGOG ve PEDAGOJİ	9
1.9.1. Pedagoji Alanları	10
1.10. Androgoji	10
1.11. Teknoloji	11
1.11.1. Eğitim, Öğretim ve Öğrenme Teknolojisi	11
1.12. SİSTEM	11
1.12.1. Açık Bir Sistem Olarak Eğitim.....	12
1.13. EĞİTİM BİLİMLERİ ALANI.....	12
1. BÖLÜM ÖZET TABLO: EĞİTİM ve ÖĞRETİM İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR	13
1. BÖLÜMLE İLGİLİ DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN PÜF NOKTALARI	14

2. BÖLÜM

PROGRAM TANIMLARI –ÖĞELERİ ve TÜRLERİ

2.1. PROGRAM TANIMLARI	15
2.2. PROGRAMIN YARARLARI ve İYİ BİR EĞİTİM BULUNMASI GEREKEN ÖZELLİKLER	22
2.3. EĞİTİM ve ÖĞRETİM PROGRAMININ ÖĞELERİ	23
2.4. PROGRAM TÜRLERİ İLE İLGİLİ LİTERATÜRÜN İNCELENMESİ ve PROGRAM TÜRLERİ	24
2.4.1. Program Türleri İle İlgili Literatürün İncelenmesi	24
2.4.2. Program Türleri	28
2.5. PROGRAM-ÖĞRETİM ve PLAN İLİŞKİLERİ	35
2.5.1. Program ve Öğretim İlişkisi	35
2.5.2. Program ve Plan İlişkisi	35
2. BÖLÜM ÖZET TABLO: PROGRAM TANIMLARI-ÖĞELERİ ve TÜRLERİ	37
2. BÖLÜMLE İLGİLİ DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN PÜF NOKTALARI	38

3. BÖLÜM

PROGRAM GELİŞTİRMENİN TANIMLARI - İLKELERİ ve KURAMSAL TEMELLERİ

3.1. PROGRAM GELİŞTİRME TANIMLARI	39
3.1.1. EĞİTİM PROGRAMI ve EĞİTİM PROGRAMI GELİŞTİRME İLİŞKİSİ	42
3.2. PROGRAM GELİŞTİRMENİN TEMEL İLKELERİ ve ÖZELLİKLERİ	43
3.2.1. Program Geliştirmenin Temel İlkeleri	43
3.2.2. Program Geliştirmenin Temel Özellikleri.....	44
3.3. PROGRAM GELİŞTİRMENİN KURAMSAL TEMELLERİ	45
3.3.1. FELSEFE ALANLARI, GENEL FELSEFİ AKIMLAR ve EĞİTİM FELSEFELERİ	47
3.3.1.1. Felsefe Alanları.....	47
3.3.1.2. Genel Felsefi Akımlar.....	49
3.3.1.3. Eğitim Felsefeleri	49
3.4. PROGRAM GELİŞTİRMENİN TEKNOLOJİK TEMELLERİ	51
3.4.1. Teknolojinin Program Geliştirme Üzerindeki Etkileri	54
3.4.2. Program Geliştirmede Bilim ve Teknolojinin Etkisi.....	55
3.4.3. Eğitim Teknolojisi ve Eğitim Programları	56
3. BÖLÜM ÖZET TABLO: PROGRAM GELİŞTİRMENİN TANIMLARI- İLKELERİ ve KURAMSAL TEMELLERİ	58
3. BÖLÜMLE İLGİLİ DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN PÜF NOKTALARI	59

4. BÖLÜM

PROGRAM TASARIM YAKLAŞIMLARI-TEORİLERİ ve MODELLERİ

4.1. PROGRAM TASARIM YAKLAŞIMLARI	61
4.2. PROGRAM TEORİLERİ ve MODELLERİ	75
4. BÖLÜM ÖZET TABLO: PROGRAM TASARIM YAKLAŞIMLARI -TEORİLERİ ve MODELLERİ	78
4. BÖLÜMLE İLGİLİ DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN PÜF NOKTALARI	79

5. BÖLÜM

PROGRAM GELİŞTİRME MODELLERİ

5.1. PROGRAM GELİŞTİRME MODELLERİ SINIFLAMALARI	81
5.2. PROGRAM GELİŞTİRME MODELLERİNİN <u>YAZAR BAZINDA</u> AYRINTILI İNCELENMESİ	87
5.3. PROGRAM GELİŞTİRME MODELLERİNİN ÖZNEL ve GENEL ANALİZİ ve DEĞERLENDİRİLMESİ	87
5.3.1. Program Geliştirme Modellerinin Özel Değerlendirilmesi	87
5.3.2. Program Geliştirme Modellerinin Genel Analizi ve Değerlendirilmesi.....	89
5.4. DÜNYADA ve TÜRKİYEDE PROGRAM GELİŞTİRME.....	105
5.4.1. Dünyada Program Geliştirme Uygulamalarına Tarihsel Bir Bakış.....	105
5.4.2. Türk Milli Eğitim Sisteminin Temel Yapısı, İlkeleri ve Türkiyede Program Geliştirme Uygulamalarına Tarihsel Bir Bakış	107
5. BÖLÜM ÖZET TABLO: PROGRAM GELİŞTİRME MODELLERİ	113
5. BÖLÜMLE İLGİLİ DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN PÜF NOKTALARI	114

6. BÖLÜM

PROGRAM GELİŞTİRMENİN PLANLANMASI

6.1. PROGRAM GELİŞTİRME SÜRECİ.....	115
6.1.1. Program Geliştirme Çalışma Gruplarının (Komisyonlarının) Oluşturulması.....	116
6.1.2. Program Geliştirme Sürecinin Planlanması	118
6.1.3. İhtiyaç Analizi.....	122
6. BÖLÜM (ÖZET TABLO): PROGRAM GELİŞTİRME SÜRECİNİN PLANLANMASI	137
6. BÖLÜMLE İLGİLİ DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN PÜF NOKTALARI	138

7. BÖLÜM

PROGRAM TASARISI HAZIRLAMA ve PROGRAMIN DENENMESİ

7.1. PROGRAM TASARISI HAZIRLAMA	139
7.1.1. Hedef	139
7.1.2. İçerik	171
7.1.3. Eğitim Durumu(Öğrenme ve Öğretme Yaşantıları).....	183
7.1.4. Sınama Durumları.....	203
7.2. PROGRAMIN DENENMESİ.....	206
7. BÖLÜM ÖZET TABLO (Devam): PROGRAM TASARISI HAZIRLAMA ve PROGRAMIN DENENMESİ.....	214
7. BÖLÜMLE İLGİLİ DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN PÜF NOKTALARI	214

8. BÖLÜM

PROGRAMIN DEĞERLENDİRİLMESİ ve SÜREKLİLİK KAZANDIRILMASI

8.1.EĞİTİMDE PROGRAM DEĞERLENDİRME.....	217
8.1.1. Eğitimde Program Değerlendirme Modelleri ve Yaklaşımları	226
8.1.2. Program Değerlendirme Sürecinin Temel Aşamalarının Ayrıntılı İncelenmesi	256
8.2. PROGRAMA SÜREKLİLİK KAZANDIRMA	264
8.3. ÖĞRETMENLERİN PROGRAM GELİŞTİRME VE PROGRAM DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARINDAKİ ROLÜ.....	274
8. BÖLÜM ÖZET TABLO:PROGRAMIN DEĞERLENDİRİLMESİ ve SÜREKLİLİK KAZANDIRILMASI.....	278
8. BÖLÜMLE İLGİLİ DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN PÜF NOKTALARI	279

9. BÖLÜM

PROGRAM GELİŞTİRME MODEL ÖNERİSİ

9.1. MODEL ÖNERİSİNİN KURAMSAL DAYANAKLARI ve TEMEL ÖZELLİKLERİ.....	281
9.2. MODEL ÖNERİSİNİN KAPSAMI.....	283
9.3. MODEL ÖNERİSİNİN İŞLEVSEL OLABİLMESİ İÇİN ZORUNLU ÖN KOŞULLAR ve ÖNERİLER	294
KAYNAKÇA	297

Tablolar Listesi

Tablo 1: Literatürde Yer Alan Bazı Program Tanımları ve Yazarları	19
Tablo 2: İlgili Literatürde Yazarlara Göre Program Türleri Sınıflaması	25
Tablo 3: Program Geliştirmenin Kuramsal Temelleri	46
Tablo 4: Genel Felsefî Akımlar	50
Tablo 5: Eğitim Felsefeleri	51
Tablo 6: Konu (Bilgi) Merkezli Programın Esasları	64
Tablo 7: Öğrenci Merkezli Programın Esasları	66
Tablo 8: Sorun Merkezli Programın Esasları	69
Tablo 9: Program Tasarım Yaklaşımları	70
Tablo 10: Program Geliştirme Modellerinin Yazar Bazında İncelenmesi	91
Tablo 11: Türk Milli Eğitim Sisteminin Genel Yapısı	110
Tablo 12: Program Geliştirme Süreci İşlem Adımları	115
Tablo 13: Bilişsel Alan Basamakları ve Örnekler	151
Tablo 14: Yenilenmiş Taksonomi Bilişsel Süreç Boyutu ve Hedef Örnekleri	161
Tablo 15: Yenilenmiş Taksonomi Bilgi Boyutu-Alt Boyutları ve Hedef Örnekleri	162
Tablo 16: Bloom Taksonomisi ve Yenilenmiş Taksonomi Karşılaştırılması	163
Tablo 17: Duyuşsal Alan Basamakları ve Örnekler	166
Tablo 18: Devinimsel Alan Basamakları ve Örnekler	168
Tablo 19: Çeşitli Taksonomik Sınıflama Örnekleri	169
Tablo 20: İçerik Türleri	172
Tablo 21: Belirtke Tablosu Örneği	183
Tablo 22: Bilişsel, Duyuşsal Ve Psiko-Motor Alan İle İlgili Sınama Durumlarında Kullanılan Ölçme Araçları	206

Şemalar-Şekiller ve Çizelgeler Listesi

Şemalar Listesi

Şema 1: Meb 2004 Yılı Öncesi Program Geliştirme Modeli	112
Şema 2: Meb Yeni Program Geliştirme Modeli (2004)	112
Şema 3: Pert İşlem Ağı Örneği.....	119
Şema 4: Akış Şeması Örneği.....	121
Şema 5: Program Geliştirme Model Önerisi	296

Şekiller Listesi

Şekil 1: Türkiyede Program Geliştirmenin Tarihsel Gelişimi	111
Şekil 2: Hedeflerin Dikey Sınıflaması.....	149

Çizelgeler Listesi

Çizelge 1: İşlem Zaman Çizelgesi Örneği	120
Çizelge 2: Program Değerlendirme Raporu Örneği	264